

Spis treści

O autorze	13
Podziękowania od autora	15
Wstęp	17
O książce	18
Konwencje zastosowane w książce	18
Uwaga: socjologia jest kontrowersyjna!	19
Jak podzielona jest ta książka	20
Część I: Absolutne podstawy	20
Część II: Patrzyć na społeczeństwo jak socjolog	20
Część III: Zgoda buduje, niezgoda rujnuje. Równość i nierówność w naszym zdywersyfikowanym świecie	21
Część IV: Wszyscy razem. Różne formy organizacji społeczeństwa	21
Część V: Socjologia a Twoje życie	21
Część VI: Dekalogi	21
Konwencje zastosowane w książce	22
Co dalej	22
Część I: Absolutne podstawy	23
Rozdział 1: Krótkie wprowadzenie do socjologii	25
Jak rozumieć socjologię	26
Definicja socjologa	26
Historia socjologii	26
Uprawianie socjologu	27
Patrzyć na świat oczami socjologa	28
Rozumienie kultury	28
Mikrosocjologia	28
Socjologia sieci społecznych	29
Różnice między ludźmi i między grupami	29
Stratyfikacja społeczna	29
Rasa i płeć	30
Religia	30
Przestępczość i dewiacja	31
Organizacja społeczna	31
Kultura organizacyjna	31
Ruchy społeczne i socjologia polityczna	32
Socjologia miasta	32
Socjologia a Twoje życie	32
Przebieg życia	32

Przemiana społeczna	33
Socjologia dla bystrzaków	33

Rozdział 2: Czym jest socjologia i na co mi ona? 35

Istota socjologu	36
Jeszcze o definicji	36
Badania naukowe nad społeczeństwem	37
Pytania socjologiczne	38
Gdzie uprawia się socjologię	40
Szkoły wyższe	40
Think tanki i instytuty badawcze	41
Organizacje non profit	41
Instytucje państwowe	42
Dziennikarstwo	43
Biznes i doradztwo	43
Życie codzienne	44
Socjologia a Twoje życie i Twój świat	44
Obiektywne myślenie o świecie społecznym	45
Elementy wspólne	46
Kolejność rzeczy ważnych	46
Rzetelne wsparcie dla polityki społecznej	47
Wyjątkowe spojrzenie na codzienne problemy	48

Rozdział 3: O tych, którzy robili swoje. Historia socjologii 51

A więc... kogo obchodzi historia?	51
Pojmowanie społeczeństwa przed powstaniem socjologii	52
Ludzie są tacy sami wszędzie... oprócz tych miejsc, gdzie są inni	53
Prekursorzy socjologii i ich koncepcje funkcjonowania społeczeństwa	54
Rewolucja polityczna i przemysłowa — nadeszła bez pytania	54
Powstanie socjologu	56
Wspólne zainteresowania pionierów socjologu	57
Socjologia — najambitniejsza z nauk	57
Potężny tercet	59
Karol Marks	59
Emile Durkheim	61
Max Weber	64
Socjologia w XX wieku	65
Socjologia wychodzi na ulice — szkoła chicagowska	65
Spółczesność masowa — czy jesteśmy owcami?	66
Elita władzy — zemsta Marksa	67
Socjologia współczesna	68

Rozdział 4: Metody badawcze. Nie da się włożyć społeczeństwa do probówki 71

Etapy socjologicznego badania naukowego	72
Zadaj pytanie	72
Przejrzyj literaturę	73

Dokonaj operacjonalizacji i zbierz dane	74
Przeanalizuj dane	76
Zinterpretuj wyniki	76
Wybór metody naukowej	77
Badania jakościowe a badania ilościowe	77
Badania przekrojowe a badania podłużne	79
Metody łączone	80
Analiza narzędzi analitycznych	81
Narzędzia statystyczne	81
Dane jakościowe	83
Uwaga na pułapki	84
Niedopasowanie danych do teorii	84
Pułapka śmiałości	84
Brakujące elementy	85
Wady statystyczne	87
Zwykłe potknięcia	88

Część II: Patrząc na społeczeństwo jak socjolog **89**

Rozdział 5: Socjalizacja. Czym jest kultura i skąd się ją bierze **91**

Czym kultura jest, a czym nie jest	92
Przybliżenie do definicji kultury	92
Struktura i jej części składowe	93
Kontinuum od kultury do struktury	94
Sposoby badania kultury	97
Inne punkty widzenia	97
Produkcja kultury	98
Recepcja kultury	99
Płynąc z głównym nurtem	100
Subkultura	101
Mikrokultury	102
Socjalizacja, czyli wejście w kulturę	102
Psychologia społeczna — dziedziczność czy środowisko?	103
Jesteś tym, za kogo uważają Cię inni	104
Paradoks kulturowy: przyciąganie - odpychanie	106
Kultura, która łączy	106
Kultura, która dzieli	107

Rozdział 6: Mikrosocjologia. Jeśli życie jest grą, to jakie są jej reguły? **109**

W Tobie i bez Ciebie. Paradoks funkcjonowania społeczeństwa	110
Fakty społeczne — suma naszych części	110
Użyj narzędzia (ze swojej skrzynki), a me bądź narzędziem	112
Racjonalne (i nieracjonalne) wybory	114
O dokonywaniu (a przynajmniej o próbach dokonywania) wyborów racjonalnych	114
A niech to... O kiepskich wyborach	117

Interakcjonizm symboliczny — życie jako scena	121
Reguły gry	122
Zmiana ról, przesuwanie ram	123
Rozdział 7: Schwytani w sieć. Potęga sieci społecznych	125
Globalna wioska — społeczeństwo jako sieć	125
Wszystko się kręci wokół Ciebie — egocentryczne sieci społeczne	126
Sieć relacji	128
Siła słabych więzi	130
Dlaczego znajomi są cenniejsi niż najlepsi przyjaciele	130
Znajdź dziurę w strukturze i wskocz w nią!	132
Spostrzeżenia płynące z analizy sieci społecznych	134
Różnica między „Twoim społeczeństwem” a Twoim społeczeństwem	135
Otwarcie kanałów komunikacji	137
Sieci społeczne online — kiedy uwidacznia się to, co niewidoczne	139
Część III: Zgoda buduje, niezgoda rujnuje. Równość i nierówność w naszym zdywersyfikowanym świecie	143
Rozdział 8: Stratyfikacja społeczna. Wszyscy jesteśmy równi, ale niektórzy z nas są równiejsi od innych	145
Przekrój przez warstwy społeczne	146
Rozumienie nierówności społecznej	146
Niekończąca się dyskusja: czy nierówność społeczna jest niezbędna?	148
Liczne oblicza nierówności społecznej	150
Dochody i majątek	150
Zawód	152
Wrodzone umiejętności	152
Motywacja	154
Kontakty	154
Kwalifikacje	155
Edukacja	156
Wiedza specjalistyczna	156
Dyskryminacja z powodu rasy, płci biologicznej, kasty	157
Dyskryminacja z powodu wieku	158
Porównanie zjawiska nierówności na skali międzynarodowej	159
Rozdział 9: Płeć biologiczna i etniczność. Znam trasę wyścigu, ale gdzie jest meta?	161
Uprzedzenia i dyskryminacja — dwie strony medalu	162
Rasa a etniczność	163
Możesz sobie wybrać etniczność, ale nie rasę	164
Świadoma i nieświadoma dyskryminacja rasowa	166
Mit „modelowej mniejszości”	168
Imigracja i asymilacja (albo jej brak)	170
Płeć biologiczna i płeć kulturowa	172
Kobiety, feminizm, niezgoda	172

Prawa GBLTQ i dekonstrukcja płci kulturowej	174
Rasa, etniczność, płeć biologiczna i płeć kulturowa wciąż mają znaczenie	176

Rozdział 10: Religia pod lupą. Wiara we współczesnym świecie **177**

Religia z perspektywy historii	178
Karol Marks i „opium ludu”	178
Emile Durkheim i jego metafora społeczeństwa	179
Max Weber: religia jako zwrotniczy	181
Religia w teorii... i w praktyce	182
Koncepcje, ideologie i wartości religijne	182
Organizacje religijne	184
Wiara i wolność we współczesnym świecie	186
Bóg jako towar	186
Przekonania, czyny i wszystko, co pomiędzy	188

Rozdział 11: Przestępczość i dewiacja społeczna. O zmaganiach z prawem **193**

Każde przestępstwo to dewiacja, ale nie każda dewiacja to przestępstwo	194
Przestępcy w społeczeństwie	195
Niektórzy przestępcy są po prostu złymi ludźmi (ale...)	195
Przestępczość jest normalna	197
Spółeczna konstrukcja przestępczości	199
Przed sądami	199
Na ulicach	201
Droga do dewiacji	203
Zwalczanie przestępczości	204
Co działa, co nie działa	204
Amerykańska rzeczywistość — wysoki odsetek osadzonych	207

Część IV: Wszyscy razem Różne formy organizacji społeczeństwa **211**

Rozdział 12: Kultura korporacyjna. Studium organizacji (i dezorganizacji) **213**

Korporacyjna zagadka: zarabianie nie jest tak łatwe — albo tak proste — jak się wydaje	214
Weberowska wizja organizacji społecznej	215
Systemy racjonalne jako najczystsza forma biurokracji	217
Pomiar efektywności (w przeliczeniu na łopaty)	218
Granice ludzkiego rozumu	219
Systemy naturalne: jesteśmy tylko ludźmi	221
Aby ludzie czuli się wyjątkowi. Eksperymenty Hawthorne i ruch stosunków międzyludzkich	221
Kultura korporacyjna: spadek zaufania i darmowa kawa	223
Systemy otwarte — światowa sieć	224
Wyznaczanie granic organizacji	225
Organizacje jako sieci społeczne, sieci społeczne wewnątrz organizacji	227
Izomorfizm instytucjonalny. Gdyby tamta firma zeskoczyła z klifu,	

czy Twoja też by to zrobiła?	227
Dynamika misji organizacji. W poszukiwaniu celu	229
Rozdział 13: Reguły gry. Ruchy społeczne i socjologia polityczna	231
Rząd: rządzi i jest rządzony	231
Struktura społeczna a państwo	232
Przejęcie władzy — przyczyny rewolucji politycznej	233
Podział władzy (lub jego brak) w społeczeństwie	236
Modele konfliktów: każdy sobie	236
Modele pluralistyczne: jak fair, to fair	238
Ruchy społeczne — działania na rzecz przemian	241
Poderwanie do lotu	241
Droga do zaangażowania	245
Na czym polega sukces ruchu społecznego	246
Rozdział 14: Socjologia miasta i demografia. W domach z betonu nie ma wolnej miłości	249
Socjologia w mieście	250
Samotność tłumu	250
Społeczność ulicy	252
Przemiany dzielnic miejskich	253
Jest 22:00. Czy wiesz, kim są Twoi sąsiedzi?	254
Dzielnice miast w punkcie przełomowym	255
Powstanie i upadek przedmieść	257
Życie w mieście — zagrożenia i nadzieje	259
Klasa wyższa, klasa niższa i podklasa	259
Uszlachetnienie i nowa klasa kreatywna	261
Porządek i bałagan na ulicach	262
Część V: Socjologia a Twoje życie	265
Rozdział 15: Urodzić się, zabrać do pracy, urodzić dziecko i zabrać się stąd. Rodzina i przebieg życia	267
Społeczna konstrukcja wieku	268
„Wymyślenie” dzieciństwa	268
Mieć znów 18 lat. Nowy model starszego obywatela	270
Nadążyć za życiem	271
Demografia i momenty przejścia w przebiegu życia	272
Różne kształty kręgów życia	273
W trosce o zdrowie. Opieka zdrowotna i społeczeństwo	275
Znaczenie określenia „zdrowy”	275
Organizacja i dystrybucja opieki zdrowotnej	278
Rodzina — kiedyś i dziś	279
O rodzinie, której nigdy nie było	280
Współczesna rodzina	282

Rozdział 16: Było minęło. Rozumienie przemian społecznych	287
Przyczyny ewolucji społeczeństw	288
Marks: jak me ta rewolucja, to inna	288
Dürkheim: zwiększająca się dywersyfikacja	290
Weber: w żelaznej klatce	291
Co będzie dalej?	293
Globalizacja	293
Wzrost (i spadek) dywersyfikacji	296
Postęp technologiczny	297
Narodziny klasy średniej	298
Lekcja z przeszłości. Pracuj na rzecz zmiany, ale nie panikuj	300
Socjologia w przyszłości	302
Czy socjologia przetrwa?	302
Paradoks: im więcej danych, tym mniej informacji	303
 Część VI: Dekalogi	 305
 Rozdział 17: Dziesięć nadobowiązkowych książek socjologicznych	 307
Randall Collins, Sociological Insight	307
William Foote Whyte, Street Corner Society	308
William H. Whyte, The Organization Man	309
Erving Goffman, Człowiek w teatrze życia codziennego	309
Elijah Anderson, Streetwise	309
Arlie Hochschild, The Second Shift	310
Viviana Zelizer, Pricing the Priceless Child	310
Michael Schwalbe, Unlocking the Iron Cage	311
Richard Peterson, Creating Country Music	311
Katherine Newman, No Shame in My Game	312
 Rozdział 18: Dziesięć pomysłów wykorzystania wiedzy socjologicznej w życiu codziennym	 313
Podchodź krytycznie do określenia „potwierdzone badaniami”	314
Uważaj na stwierdzenia o społeczeństwie, których nie da się udowodnić	314
Zrozum przeszkody na drodze do efektywnej komunikacji	315
Zobacz różnicę między tożsamością, którą sobie wybierasz, a tożsamościami, które wybierają dla Ciebie inni	315
Opanuj sztukę rozumienia sztuki — im bardziej zagmatwana, tym lepiej	316
Naucz się mądrze budować relacje	317
Dowiedz się, jak zmieniać społeczeństwo — bądź optymistą, ale miej realne oczekiwania	318
Dowiedz się, jak zainicjować ruch społeczny	318
Prowadź skutecznie swoją firmę	319
Zrozum to, że wszyscy jesteście różni, a jednak tacy sami	319
 Rozdział 19: Dziesięć mitów o społeczeństwie obalonych przez socjologię	 321
Dzięki ciężkiej pracy i determinacji każdy może dostać to, na co	

zasługuje	322
Nasze działania odzwierciedlają nasze wartości	322
Media robią nam pranie mózgu	323
Do zrozumienia społeczeństwa wystarczy zdrowy rozsądek	324
Obecnie kolor skóry nie ma już znaczenia	325
Z czasem rodziny imigranckie zasymilują się i przyjmą nową kulturę jak własną	325
Biurokracja odczłowiecza	326
Ludzie, którzy dokonują złych wyborów, po prostu otrzymują błędne komunikaty	326
Społeczeństwo nie pozwala nam być „naprawdę sobą”	327
Istnieje społeczeństwo idealne	327

Skorowidz	329
------------------	------------

oprac. BPK